

Diseño, arte y territorio desde la investigación. Barrios y prácticas artísticas.

Jornadas NEXES + ESPAI-E 29-30.06.2018

IDENSITAT + EINA + FÀBRICA DE CREACIÓ FABRA I COATS

Dra. Tània Costa y Dr. Ramon Parramon

tcosta@eina.cat

Los artículos de este volumen tiene por origen las ponencias de sus autores en las jornadas titulada “NEXES. Barrios y prácticas artísticas. Arte, diseño y territorio desde la investigación” realizadas el 29 y el 30 de junio de 2018 en la Fàbrica de Creación Fabra i Coats de Barcelona. Las jornadas NEXES fueron coordinadas por Ramon Parramon, Irati Irulegui y Tània Costa.

¿Son el “barrio” y la “cultura” ámbitos antagónicos, análogos, combinables, contrastables, caducos, desfasados? Las relaciones entre cultura y barrio son a menudo complejas y poco claras. No es lo mismo hablar de cultura en los barrios que hablar de cultura de barrio. Ciertos barrios concentran la mayor parte de infraestructuras culturales, mientras otros son verdaderos desiertos. Algunos barrios, aunque sin infraestructuras y fuera del mapa de las actividades culturales, han despertado un gran interés por parte de los creadores, y atesoran un capital simbólico muy alto. Hay operaciones urbanísticas que han utilizado la cultura para especular y negociar con la transformación de los lugares, y desplazar las formas de vida que se habían configurado en ellos. Hay verdaderas conexiones y desconexiones entre “los barrios “y” la cultura”.

NEXES / ESPACIO-E en colaboración con IDENSITAT y EINA planteó unas jornadas en las que debatir, potenciar y mostrar realidades en torno a la hibridación entre barrio y prácticas artísticas. Más que responder a la pregunta inicial, que contemplaría múltiples replicas, la intención era definir un espacio de exploración que incluya debates, intercambio de proyectos sociales y artísticos, y conexiones entre barrios y estrategias socio-culturales. Más que crear nuevas tesis, la intención era destensar las conexiones entre barrio y cultura, para analizar proyectos existentes y sondear posibles vías de acción. Más que presentar un escaparate de proyectos modélicos, lo que se pretendía era configurar un hervidero de experiencias que pusieran

en relación prácticas artísticas con el barrio. En definitiva, las jornadas proponían un espacio de análisis crítico donde revisar el potencial (transformador que surgía) de la relación entre espacios, aquellos que los habitan, y la acción artística y cultural. Considerando “el barrio” como espacio de investigación y producción cultural, espacio en el que activar propuestas desde el ámbito de la creación cultural, orientada en este caso hacia el arte y el diseño, y centrando la atención en la cultura generada a partir de relatos, identidades, conflictos y situaciones surgidas en los contextos urbanos.

En muchas ciudades la noción y reivindicación de “el barrio” resurge con intensidad. En Barcelona el concepto “barrio” toma fuerza y se reclama como bastión de identidad, de pertenencia, de autenticidad, de comunidad local, de realidad; un lugar sólido desde el que hacer frente a los flujos de la movilidad contemporánea. La proyección y visión de la ciudad suele resumirse en sus eslóganes. Del anterior “Barcelona Inspira”, orientado a generar un espacio *business friendly* para creadores, emprendedores o jóvenes talentos, se ha pasado al “Soy de Barrio”, que potencia el hecho de vivir y participar en la construcción de la ciudad y la cultura. Esta mirada integradora, revitalizadora y nostálgica del barrio, contrasta con una realidad sembrada de desconexiones, movibilidades laborales, precarización de espacios y de vidas, falta de identificación con el lugar... Ante esta nueva articulación discursiva aparecen diversas cuestiones relacionadas con el aislamiento y la conexión entre los diferentes conceptos de barrio, y su nexos con la cultura. Desde la perspectiva de las prácticas artísticas, consideramos que “el barrio” es y ha sido un lugar para la exploración de relatos, de análisis y crítica urbana, de construcción de experiencias colectivas, de configuración de nuevas imágenes y de proyección de imaginarios prefigurados. En estas jornadas se reunieron procesos y proyectos desplegados en varias ciudades, en los que se ponía de manifiesto como la relación barrio y cultura es motor de múltiples acciones que combinan creación, acción crítica, acción social y/o acción política desplegadas en contextos específicos.

Fuente del texto:

<https://www.idensitat.net/es/idbarrio-barcelona/id-barrio-besos-nexes-2017-2018/1382-nexes-jornadas>

Mesa 1 de intercambio de proyectos locales

SOM ELS BARRIS DE BARO I VIVÈR I BON PASTOR

A través d'entitats, associacions del barri, persones, i serveis municipals, ens posem d'acord per promoure i coordinar aquesta activitat desde el 2011.

OBJECTIUS

Fomentar

l'associació, potenciar la cooperació i el treball en xarxa entre associacions d'ambdós barris.

Implicar

tot tipus de persones de procedències i condicions diverses.

Reforçar

la cohesió social i el sentiment de pertinença als barris.

Promoure

la creació i consolidació d'un grup promotor del projecte.

Arrelar

el projecte a cada barri i es pogués projectar en el futur

Visibilitzar

la feina de totes les entitats i col·lectius en el marc d'una jornada pública.

Bon Viver d'Arts

VOLEM PROMOURE I VISIBILITZAR LES ACTIVITATS CULTURALS I DE LLEURE DELS BARRIS

La cultura popular sorgida de la creativitat i de la feina quotidiana de les associacions i entitats, de les persones individuals i en col·laboració, de la feina en xarxa i relacional, ha de tenir un espai visible, unes dates en el calendari. I ha de ser valorada com el que és, una creació de cultura, de coneixements, i d'imaginació.

NEXES + ESPAI-E

Mesa 2 de intercambio de proyectos locales

SOM UN PROJECTE DE DINAMITZACIÓ COMUNITÀRIA L'ANY 2003 AL BARRI DE LA MINA

Entitats que treballen i persones que viu poden participar en el seu desenvolupament, constituint una alternativa a la visió i tracte mediàtic que tan sovint contribueix a estigmatitzar i perpetuar els prejudicis existents sobre el lloc.

LA WEB COMPTA AMB

RECALL D'ARTICLES, Dintre d'aquest les **SECCIONS**, col·laboracions estables. Una **AGENDA** amb tots els actes que es realitzen dins i fora del barri. Una **COMUNITAT WEB** per les webs de veïns i entitats del barri. Un sistema de classificació per **CATEGORIES**. Un **CERCADOR** de continguts, possibilitat d'escriure **COMENTARIS**, el **NÚVOL DE TAGS** on pots veure les etiquetes més utilitzades. **EL TAULELL RSS**, on veiem les últimes actualitzacions de les pàgines web relacionades amb el barri. **DRUPAL** com a gestor de continguts i **XARXES SOCIALS** com YouTube, Flickr, Twitter o Facebook.

Desdelamina.net

VOLEM CREAR UNA XARXA CIUTADANA DEL BARRI DE LA MINA I APROPAR LA GENT DE FORA EL BARRI A LA REALITAT DEL VEÏNS DEL BARRI.

Esdevenir una comunitat on tots siguin protagonistes compartint experiències, opinions i aprenentatges a través del respecte, el diàleg i la convivència i apropar la gent de fora del barri pugui tenir una visió més aproximada a la realitat del barri i de la seva gent, fugint de prejudici

OBJECTIUS

INFORMAR-SE, INFORMAR I OPINAR
d'aquells fets que els incumbeixen
als veïns i veïnes

**OFERIR INFORMACIÓ I CANALS DE
PARTICIPACIÓ.**

NEXES + ESPAI-E

Mesa 3 de intercambio de proyectos locales

SOM UNA ASSOCIACIÓ DE DONES I PER A DONES AMB SEU AL BARRI DEL RAVAL DE BARCELONA

L'associació intercultural Diàlegs de Dona és un espai d'acollida i socialització per a dones immigrades. Amb la voluntat de contribuir, a través del diàleg intercultural en clau femenina, a la cohesió social del nostre barri i de la nostra ciutat.

OBJECTIUS

ACOLLIDA

general de dones provinents de països extracomunitaris.

FACILITAR

el coneixement de la societat d'acollida amb l'objectiu de guanyar autonomia i seguretat personal i afavorir la identificació amb el nou territori.

INCENTIVAR

la seva participació en la vida del barri, la ciutat i la societat en general com a veïnes i ciutadanes de ple dret.

ESTABLIR

punts de diàleg entre veïnes i veïns que comparteixen territori però que són de costums, creences, cultura i procedència diversa.

Diàlegs de Dona

NEXES + ESPAI-E

VOLEM ACOMPANYAR EN LA ADAPTACIÓ A LES DONES PROCEDENTS DE PAÏSOS EXTRACOMUNITARIS

Respecte al perfil de dones amb les quals es treballa, cal dir que es tracta d'un col·lectiu vulnerable, en general presenta dificultats per la seva adaptació. Provenen de societats tradicionals i molt patriarcals. En arribar se senten soles i desorientades, i tendeixen a tancar-se i viure aïllades en el seu món. Per això treballam per acompanyar-les en la seva plena adaptació a la vida social i cultural del barri.

I TREBALLAR AMB EL VEINAT EN DIFERENTS AMBITES PER CREAR ESPAIS DE TROBADA I DIALEG AMB LA POBLACIÓ AUTOCTONA.

Mesa 4 de intercambio de proyectos locales

SOM

EL SOLAR DE LA PURI ES UN ESPAI, UN PROJECTE

Per conquerir el que va estar viu en un moment determinat per apropar-nos a les veïnes i gaudir-ne. Des del Taller de ficció estem documentat tot aquest procés.

HISTORIA

EL CARRER DE LA PURÍSSIMA CONCEPCIÓ NO ÉS UN CARRER QUALSEVOL

Durant la major part del segle XX va vessar vida associativa. On hi habien 2 edificis amb tots els seus habitants, un pla urbanístic de 1991 va afectar la zona i va deixar pas a un solar tancat.

EL SOLAR DE LA PURI

OBJECTIUS

RECUPERAR LA MEMÒRIA, LES VIVÈNCIES I LES FORMES QUE EN UN ALTRE TEMPS POBLAVEN EL BARRI.

VOLEM

DESDE LABORATORI REVERSIBLE VOLEM IMPULSAR UN ESPAI PEL VEÏNAT

El solar esta obert a qualsevol proposta, on poder generar diferents projectes i pugui esdevenir un nou punt de trobada al Poble Sec.

NEXES + ESPAI-E

Mesa 5 de intercambio de proyectos locales

SOM UN MARC PER A ARTISTES, ARTESANS I STARTUPS AL BARRI DE SANT NARCÍS DE GIRONA

La Volta. Projecte cultural disseminat en quatre locals de la plaça de l'Asunción del barri de Sant Narcís (Girona) recuperats i habilitats per acollir projectes en residència vinculats a l'art, l'artesanía i la cultura. Promou la cooperació i la implicació activa dels residents i la col·laboració amb altres agents, per garantir la dinamització cultural, social i comercial del barri.

OBJECTIUS

ACOLLIR

projectes en residència vinculats a l'art, l'artesanía i la cultura

POSAR EN CONTACTE

directe entre creadors del territori i visitants

RECUPERAR

l'espai públic com a lloc de trobada i intercanvi a través de tallers i activitats culturals.

LA VOLTA

OFERIM

ESPAIS DEDICATS A LA RECUPERACIÓ
de vidre o a tècniques artístiques molt diverses.

MERCAT

BOTIGA

LA COVA

és un espai singular i polivalent. un amb exposicions, instal·lacions, concerts, recitals poètics, i d'altres activitats culturals

VOLEM LA DINAMITZACIÓ ECONÒMICA I COMERCIAL DEL TERRITORI A TRAVÉS DE LA CULTURA I L'ART, I LA PROFESSIONALITZACIÓ DEL SECTOR EMERGENT DE LES INDÚSTRIES CREATIVES DE GIRONA I COMARQUES

NEXES + ESPAI-E

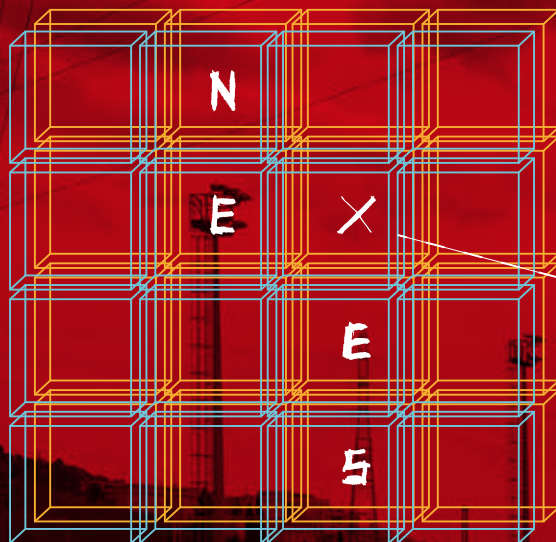
NEXES + ESPAI-E

JORNADAS BARRIOS Y PRÁCTICAS ARTÍSTICAS

29-30.06.2018

IDENSITAT + EINA + FÀBRICA DE CREACIÓ FABRA I COATS

Lugar: **Fàbrica de Creació Fabra i Coats**
C. Sant Adrià, 20, 08030 Barcelona
+ info: www.idensitat.net

ESPAI-E

PROGRAMA

Viernes 29 de junio

9.30 - 10.00 h - Presentación **Carles Sala** (ICUB), **Tània Costa** (EINA), **Ramon Parramon** (Idensitat).

DEBATES

10.00 - 11.45 h - **¿PORQUÉ NOS INTERESAN LOS BARRIOS? ENFOQUES EXTRADISCIPLINARES**

Núria Benach (Barcelona), **Ana Méndez de Andrés** (Madrid), **Gaspar Maza** (Barcelona), **Manolo Laguillo** (Barcelona).

11.45 - 12.15 h - Pausa - Café

12.15 - 13.45 h - **PRÁCTICAS ARTÍSTICAS CONTEXTUALIZADAS. ESQUIZOFRENIAS ENTRE EL LOCAL Y EL VISITANTE**
(En inglés)

LAZANIA Center for Contemporary Art / Aleksandra Ksiezopolska (Gandsk, Polonia), **BLOK / Ivana Hanaček, Ana Kutleša** (Zagreb, Croacia), **JISER / Xavier de Luca** (Barcelona, Algeria, Túnez).

13.45 - 14.30 h - **PROYECTOS REALIZADOS EN NEXES**

Núria Güell - Levi Orta + Associació de Joves Estudiants Gitanos del Bon Pastor "Rromane Siklyovne", **Fito Conesa** + Espai Jove Garcilaso, **Xeito Fole** + Asociación Acaathi, **Irena Visa** + Grup de dones del Servei d'Interculturalitat de Trinitat Vella + Centre Cívic Baró de Viver.

14.30 h - Comida

16.00 - 17.30 h - **¿CÓMO INCIDE LA INVESTIGACIÓN APLICADA EN LA TRANSFORMACIÓN DE LOS BARRIOS?**

Tània Costa (Barcelona), **Octavi Rofes** (Barcelona), **Lilian Weikert García** (Sevilla), **Marc Martí-Costa** (Barcelona), **Sàgar Malé Verdaguer** (Barcelona).

17.30 - 20.30h - **COMUNICACIONES DE PROYECTOS DE INVESTIGACIÓN EN ARTE Y DISEÑO APLICADOS A CONTEXTOS ESPECÍFICOS**

Comunicaciones presenciales:

Christina Schultz (Barcelona), **David Estal** (Valencia), **Duee Collective** (Barcelona), **Eva García** (Barcelona), **Inmaculada Parra** (Jerez de la Frontera), **Gregory Sholette / Chloë Bass / Rafael De Balanzo** (Nueva York), **Miquel García** (Barcelona).

Comunicaciones no presenciales en formato póster:

Alejandra Striuk (Barcelona), **Camilo Torres Zorrilla** (Bilbao), **Isidor Fernàndez** (Barcelona), **Luciana Lima** (Buenos Aires), **Márcia Braga** (Brasil), **Xavier Alamaný** (Barcelona).

Sábado 30 de junio

10.30 - 14.00h - **MESAS DE INTERCAMBIO DE PROYECTOS Y BARRIOS**

Espacio de intercambio y visibilidad de equipamientos, agentes, proyectos y entidades vinculados a contextos específicos.

10.30 - 11.00h Presentación global de los proyectos: **Bon Viver de les Arts** (Barcelona), **Desdelamina.net** (Sant Adrià de Besòs), **Diàleg de Dones** (Barcelona), **La Volta** (Girona), **El Solar de la Puri** (Barcelona).

11.30 - 13.00h Mesas de trabajo dinamizadas y vinculadas a los proyectos previamente presentados.

13.00 - 14.00h Presentación conjunta de las mesas

14.00 - Vermut